

Turun Vanhusneuvoston opintomatka Helsinkiin 20.9.2022
(Merkintöjä matkalta: Eini Pihlajamäki)

Yhteisöllistä asumista ikäihmisille

Sukupolvien kortteli, Jätkäsaari. Setlementtiasunnot Oy. Kuvat: Katja Havula.

Opintomatalla tutustuimme kolmeen kohteeseen:

**Setlementtiasunnot Oy:n Postipuisto Pohjois-Pasila ja
Jätkäsaaren monisukupolvinen kortteli sekä
Folkhälsan Förbund rf:n seniorikampus, Mannerheimintie 97.
Kuulimme lisäksi esityksen Aktiiviset Seniorit ry:n toiminnasta.**

Opintomatkan ensimmäinen kohde oli **Setlementtiasunnot Oy:n Postipuisto Pohjois-Pasilassa**. Siellä meidät vastaanotti kehityspäällikkö Marja Mesimäki. Postipuisto on tänä vuonna valmistunut rakennus. Ympäröivällä alueella on edelleen paljon keskenneräisiä rakennushankkeita.

Postipuisto on ARA:n investointirahoituksella tuotettua ns. yleishyödyllistä asuntotuotantoa, asukasvalinnassa noudatetaan näin ollen ARA:n ehtoja.

Setlementtiliiton eräs tapa toteuttaa tasa-arvon ja kunnioittamisen periaatteitaan konkretisoituu asuntotuotannossa. Huomioidaan toiminnassa ihmisten erityistarpeita, esimerkiksi tuetaan neuvonnan keinoin ihmisiä, joilla on asumisongelmia.

Setlementtiasunnot Oy:n tavoitteena on edistää monisukupolvista asumista. Postipuisto -talossa on pääasiassa tavanomaisia vuokra-asuntoja yksioista neliöihin. Asunnoista **17 on tarkoitettu itsenäiseen asumiseen 65 vuotta täyttäneille**.

Postipuistossa tullaan sisään suoraan yhteistiloihin, joista toisessa on keittiö.

Huomaa tuulikaapissa oleva digitaalinen ilmoitustaulu. Kuva: Eini Pihlajamäki

Yhteistiloissa on kiinnitetty huomiota kalustukseen ja valaistukseen. Viihtyisyyttä on haettu esimerkiksi himmennettävällä valaistuksella ja jalkalampuilla. Tilojen suunnitteluun on osallistunut mm. Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijat.

Alueen varsinaiset yhteisötilat tulevat rakenteilla olevaan viereiseen rakennukseen. Alueella on/tulee viherkattoja, kaikkiin taloihin viljelylaatikoita ja viheristutuksia

Tutustuimme 36,5 neliön yksiöön ja n. 40 neliön kaksioon. Yksiöissä on iso parveke, kaksioissa pienempi. Kylpyhuoneessa on värikorostuksia. Keittiön työtasoja ja kaapistoja voi säätää, liedessä on ajastimet ja ovesa kaksi eri korkeudella olevaa ovisilmää, Asunnoissa on sprinkleri. **Vuokra on keskimäärin 17 euroa/neliö.**

Digipilotti (tulossa vai jo käynnissä?)

Asuntokohtainen, vuorovaikutteinen tiedotuskanava. Omaiset voivat esimerkiksi katsoa että asunnossa liikutaan, voidaan lähettää viestejä. Järjestelmään kytketään palveluja mikä edesauttaa esimerkiksi ikäihmisten elinpiirin aktiivisena ja laajana pitämistä.

Pohjois-Pasilasta jatkoimme **Jätkäsaaren monisukupolviseen asuinkortteliin.**

Sukupolvien kortteli muodostuu kolmesta rakennuksesta: HOASin opiskelijoiden vuokra-asuntotalo, Hitas-omistusasuntotalo ja Setlementtiasuntojen vuokratalo, yhteensä 262 asuntoa. Kortteli on valmistunut v. 2017.

Tutustuimme Setlementtiasunnot Oy:n rakennukseen, jossa on 113 asuntoa, näistä 20 on varattu liikuntarajoitteisille henkilöille.

Korttelin yhteistilat sijaitsevat Setlementtitalon ensimmäisessä kerroksessa saunoja lukuunottamatta. Sisäntuloaulaa voidaan hyödyntää elokuvien katseluun tai esitysten pitämiseen. Yhteistiloja ovat ravintola-/kokoustila, musiikkihuone, puutyöverstas, kuntosali ja pesula. Täälläkin asukkaiden varastotilat ovat asuinkerroksissa.

Kolmen talon yhteinen pesula on Setlementin I kerroksessa. Kuva Rauni Niinimäki

Konseptin ideana on ollut yhteistilojen keskittäminen yhteen rakennukseen, että saadaan isommat ja hienommat yhteistilat. Asukkaat saavat varata tiloja myös yksityiskäyttöön. Yhteistilojen lisäksi käytävät mahdollistavat kohtaamisia ja oleskelua. Myös pihatilat on rakennettu yhteisöllisiksi. Jokaisessa talossa on oma sauna. Setelementin talossa saunoja on ylimmässä kerroksessa kolme ja niiden ohessa on tilava näköalaterassi.

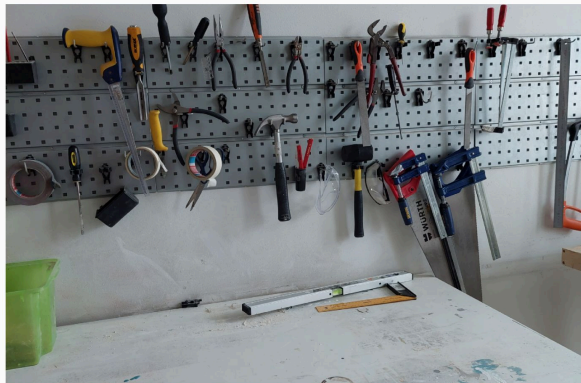
Asukaskyselyn mukaan asumisviihtyvyys on hyvä. Yhteisiä tiloja, esim. kuntosalia, arvostetaan korkealle, ne tuovat asukkaiden mielestä asumiseen paljon lisäarvoa. Haasteita tuovat tilojen/laitteiden huoltoon liittyvät asiat ja esim. yhteistilojen sääntöjen ja ohjeiden selkeys. Kyselyn mukaan asukkaat tuntevat turvallisuutta, luottavat naapuriin, mutta monikaan ei tee yhteisiä asioita naapurin kanssa. Monisukupolvisuus nähdään rikkautena, ja jotkut ovat luoneet ystävyksiä. Fasiliteetit auttavat arjessa, esim ompelukone on todettu hyödylliseksi. Laajemmin asukkaiden näkemyksiä on luettavissa elokuussa valmistuneesta asukaskyselyraportista, joka linkitettiin meille. (Työryhmä Marja Mesimäki et al. 2022).

Ensimmäiset kaksi vuotta kaikilla kolmella talolla oli yhteisesti palkattu korttelivalmentaja, joka toimi asukkaiden yhdyssiteenä, tiedotti talojen asioista ja tapahtumista, järjesti itse erilaisia tapahtumia, esim. brunseja, tikanheittoa etc. Nyt ainoastaan Setlementin talossa toimii asukaskoordinaattori.

Korttelivalmentajan puute viimeiset kolme vuotta on aiheuttanut epäselvyyksissä, kuka vastaa yhteisistä varusteista ja huollosta, tiedottaminen ontuu. Mutta silti tilat ovat vielä hyvässä kunnossa, koska ihmiset pitävät huolta omastaan. Asukastoimikunta pohtii korttelivalmentajan palauttamista.

Korttelissa on kolme omaa kiintestönhoitajaa, jotka saavat toiminnastaan valtavan hyvää palautetta. Siivous on ulkoistettu.

Marja Mesimäki toi molemmissa kohteissamme esiin myös sen, että he ovat satsanneet yhteistiloissa kotimaisen valmistajan hyvälaatuisiin kalusteisiin.

Jätkäsaaren korttelipihaa, puutyöverstas ja alla yhteistilaa. Keskellä oikealla kuva Postipuiston sisääntuloaulasta. Kuvat: Rauni Niinimäki

Folkhälsanin kampus, Ruskeasu

Setlementtiasunnot Oy:n kohteissa korostettiin yhteisöllisyyden merkitystä ja näimme miten yhteisöllisyyttä on luotu erilaisilla rakenteellisilla ratkaisuilla. Folkhälsanin toimintaa meille esittelivät johtaja Gun Eklund ja palvelupäällikkö Kira Exell-Paakki, ja he puolestaan korostivat yksilöllisen elämäntavan kunnioittamista ja yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista. Asunto palvelutalossa on koti, ja siellä pitää voida elää oman näköistään elämää.

Kampus koostuu kolmesta rakennuksesta:

- 1) palvelutalo eli seniorikoti, jossa yhteiset tilat, mm uima-allasosasto, ravintola ja oma keittiö, Seniorikotiin voi ostaa palveluja tarpeen mukaan, myös ympärivuorokautinen hoito. Kaikille yhteinen palvelumaksu 130,-/kk
- 2) maanpäällisellä ikkunallisella käytävällä palvelutaloon liitetty rakennus, Gullkronan, jossa itsenäistä omistusasumista. Rakenteellinen ratkaisu mahdollistaa Folkhälsanin palvelujen joustavan käytön tarvittaessa. (ns välimuotoinen asuminen: palvelut omaan kotiin ympärivuorokautisesti) Rakennuksessa yksityisen yrittäjän kahvila-ravintola .
- 3) Rakennus, jonka omistaa Svenska Litteratursällskapet, mutta jota hallinnoi Folkhälsan.

Seniorikodissa yhteisöllisyyttä ylläpidetään järjestämällä yhteistä ohjelmaa ja yhteisiä, erityisesti suomenruotsalaiseen kulttuuriin kuuluvia juhlia, kuten rapujuhlia. Erittäin tärkeänä talossa pidetään yhteistä ruokailua. Tällöin on myös helpompi seurata onko joku jäänyt käymättä tai tuleeko muistisairas useampaan kertaan syömään. Ruoka valmistetaan talon omassa keittiössä.

Toiminnan laatua seurataan säännöllisesti, henkilökuntaa koulutetaan, kaikilla on demensspasset eli muistisairauspassi (koulutus Ruotsista). Johtamiskoulutuksessa painotetaan talon hoitotieteologiaa ja arvomaailmaa. Jokaisen työntekijän on työvuoron päättyessä voitava tuntee, että on tehnyt hyvää työtä.

Seniorikodissa eri kokoisia asuntoja, halutuin koko on n 50 m².

Aktiiviset Seniorit ry on yksittäisten henkilöiden yhdistys, joka on rakennuttanut kaksi senioritaloa (Loppukiri ja Kotisatama) Kolmas talo ,Pasaati, on suunnitteluvaiheessa ja se toteutetaan yhteisrakennuttamisperiaatteella. Yhdistyksen puolesta meitä informoi Leena Vahtera.

Yhdistyksen perustajat ajattelivat, että täytyy tehdä jotain itsensä hyväksi ja ryhtyivät toimeen. On vanha tapa rakentaa jollakin porukalla talo.

Kun mietitään senioriasumista, kysytään mitä tulevat asukkaat haluavat ja tarvitsevat, ns. myötäsuunnittelu. Yhteisöllisyys on rakennettu tietoisesti asumiseen, on yhteisiä tiloja ja yhteistä tekemistä. Yhteisöllisyys sisältää myös velvollisuuksia, mm. ruoan laittoa omalla vuorolla. Jokaisella on oma yksityinen asunto.

Asukkaaksi voi hakeutua kuka hyvänsä.

Leena Vahtera kertoi, että hän itse asuu Kotisatama -talossa (Kalasatamassa). Talon suunnittelu kesti kolme vuotta ja sinä aikana joukko hitsautui yhteen, joten kun muutettiin taloon, kaikki tunsivat toisensa. Voitiin tehdä yhteisiä hankintoja ym. Talossa n 60 asukasta, yhteistiloja 500 neliötä., mm vierasasunto, jota asukkaat saavat vuokrata.

Lopuksi meille toi Helsingin Vanhusneuvoston tervehdyksen puheenjohtaja Auni-Marja Vilavaara..

